TEATTERIKESKUS
Teatercentrum · Theatre Centre

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle 25.10.2019

Teatterikeskus ry:n lausunto hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2020, HE 29/2019 sekä valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023, VNS 2/2019

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2020 on esittävän taiteen kentän näkökulmasta paljon positiivista. Taiteen edistämiskeskuksen jakamiin harkinnanvaraisiin avustuksiin esittävän taiteen vapaalle kentälle on tulossa kipeästi kaivattu 3 milj. euron lisäys. Valtionosuustoimijoille esitetään myös merkittävää korotusta yksikköhintoihin.

Teatterikeskus edustaa laajasti koko esittävän taiteen vapaata kenttää. Haluamme tuoda sivistys- ja tiedejaostolle tietoon, että vaikka olemme iloisia vuodelle 2020 esitetystä 3 milj. euron lisäyksestä, **se ei riitä yksistään korjaamaan pitkään aliresursoidun ja alati kehittyvän, monitaiteisen kentän rahoitusvajetta.**

Vapaan kentän toiminta-avustusten tulisi olla riittäviä, jotta toimijat pystyvät maksamaan asianmukaista palkkaa korkeasti koulutetuille taiteilijoille ja hallintohenkilökunnalle. Nyt vapaan kentän yhteisöissä tehdään työtä säännöllisesti myös henkilökohtaisilla apurahoilla tai jopa palkatta. **Riittävän suuri julkinen tuki vahvistaa ketteriä ja taiteellisesti korkeatasoisia toimijoita, niin että ne pystyvät palkkaamaan uutta henkilökuntaa, kasvattamaan omarahoitusosuuttaan ja näin luomaan positiivisen talouden kierteen.**

Opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiesityksessä ollut **4 milj. euroa vuodelle 2020** takaisi nykyisille toimijoille riittävän suuret toiminta-avustukset, minkä lisäksi **vuodelle 2021** rahoitusta tulisi lisätä ainakin **2 milj. euroa** nyt ehdotetun 0,5 milj. euron sijasta uusien toimijoiden saamiseksi toiminta-avustuksen piiriin.

On myös huomioitava, että esimerkiksi **Tanssin talo tulee vuonna 2020 uutena, isona toimijana jakamaan nyt jo pientä rahoitusosuutta vapaan kentän yhteisöjen kanssa**. Kentällä onkin aiheellinen huoli, kuinka pienestä määrärahan lisäyksestä riittää sekä kentän nykyisille toimijoille että toisaalta riittävän rahoituksen ansaitsevalle uudelle tuotantoalustalle. Tanssin talon rahoitus tulisi ratkaista erillään nykyisten vapaan kentän ryhmien rahoituksesta tai harkinnanvaraisiin avustuksiin tulisi osoittaa niin suuri lisäys, että Tanssin talon rahoittaminen ei jarruta taiteellista sisältöä taloon luovien ryhmien kehitystä.

Esittävän taiteen harkinnanvaraisiin avustuksiin esitetty 3 milj. euron lisäys ei edelleenkään poista suomalaisen esittävän taiteen kentän räikeää epätasa-arvoa ja kahtia jakautuneisuutta. **Taiteen edistämiskeskuksen jakamat esittävän taiteen toiminta-avustukset (teatteri, tanssi, sirkus, musiikki) tulisivat edelleen olemaan yhteensä vain n. 13 % siitä summasta millä rahoitetaan valtionosuusteattereita ja -orkestereita.**

Nyt käynnissä olevan valtionosuusjärjestelmän uudistuksen tavoitteena on osaltaan em. jakautumisen vähentäminen ja kentän tasa-arvoistaminen. Pelkona kuitenkin on, että uudistus ei pysty avaamaan valtionosuusjärjestelmää riittävästi uusille toimijoille, vaan **julkisen talouden suunnitelmassa**

vuosille 2020-2023 uudistukseen osoitetut miljoonat vaikuttavat positiivisesti vain nyt jo vahvemmassa asemassa oleviin VOS-toimijoihin vapaan kentän jäädessä edelleen aliresursoiduksi.

Esittävän taiteen vapaan kentän rahoitukseen liittyy myös suuri huoli liittyen ennustettuun rahapelitoiminnan tuottojen vähenemiseen alkavalla kehyskaudella. Taiteen edistämiskeskuksen jakamat harkinnanvaraiset avustukset ovat tähän saakka tulleet lähes yksinomaan rahapelitoiminnan tuotoista. Taiteen ja kulttuurin riittävä rahoitus tulee kuitenkin varmistaa tulevaisuudessa riippumatta, miten rahapelimarkkina kehittyy.

Teatterikeskus esittää, että Taiteen edistämiskeskuksen jakamat avustukset tulisi priorisoida pohdittaessa, mitkä rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitetut erät siirretään rahoitettavaksi varsinaisista valtion budjettieristä. Taiteen edistämiskeskuksen tukema esittävän taiteen vapaa kenttä on koko Suomen kattava ammattitaiteilijoiden ja yhteisöjen verkosto, jonka osuus taiteen ja kulttuurin työllisyydestä, arvonlisästä ja hyvinvointivaikutuksista on merkittävä. Tämä tukisi myös hallitusohjelman kirjausta taiteen ja kulttuurin osuuden kasvattamisesta yhteen prosenttiin valtion budjetista.

Valtion tuki esittävän taiteen vapaalle kentälle on erittäin tärkeää, koska kuntien mahdollisuudet ja halu tukea vapaan kentän toimijoita ovat valtiotakin niukempia. Toisaalta vahva valtion tuki osoittaa vapaan kentän yhteisöjen merkittävyyden ja auttaa toimijoita hakemaan rahoitusta enemmän myös kuntasektorilta ja yksityisiltä markkinoilta.

Helsingissä 23.10.2019

Anna Veijalainen, puheenjohtaja, Teatterikeskus ry

Kaisa Paavolainen, vt. toiminnanjohtaja, Teatterikeskus ry